Ауасытәысса изинқәа Зегьеицырзеиҧшу Адекларациа

Алагалажәа

Дызустзаалак, ауаатэыссатэ таацэара иалахэу ихатыри, иара иузикэымтхо имоу изинкэеи, ахакэитреи, аиашареи, адунеижэларбжьаратэи атынчреи шьатас ишрымоу хшысзышьтра азуа,

иара убас ауасы изинқәа ратәамбареи хырсаа рымтареи, ламыс змоу дарбанзаалак изымычҳаша агыгшәыгратә хымсақгашьа ақында ауасы дышнанагахьо еилкааны, насгьы ауасы иажәеи идунеихәақшышьеи дрықәитны, ашәареи амамзаареи дыдмыргәақуа – адунеи иахьабалак абри асыза ақстазаара ақцара ауасы зегь иреиҳау игәықрақәа ишыруакыу хшысзышьтра азуа,

иара убас, ауасы аџьамыђаеи ахауреи иаартны дырфамгылар ада царта имамкаа аћында инамгараз, ауасы изинқаа азакуан амчра иамыхьчар ада п_осыхаа шыћам хшысзышьтра азуа,

иара убас ажәларқәа реисызара аизҳазыҕьара ацхыраара шатахыу хшысзышьтра азуа,

иара убас Еиду Амилатқәа Реиşкаара иалахәу ажәларқәа ауас ихадароу изинқәеи, ипатуи, ауас ихатара аҳаракыреи, хацеи ҧҳәыси зинла реиkарареи - абарт зегь рахь ирымоу агәрагара рыҧkаҧҵа аkны ишьақәрҕәҕәаны ауаажәларратә şиареи ауас еиҳа аҳақәитра иманы иҧстазаара аиҕьтәреи иацхраарц шырызбаз хшысзышьтра азуа,

иара убас еилахәу аҳәынтқаррақәеи Еиду Амилатқәа Реиçкаареи рус еицурала, зегь еицырзеиҧшу аҳатыреиқәцареи ауасытәысса изинқәеи ихадароу ихакәитракәеи рымсанытара иапхраарп аҳьырыҳбаз хшызышьтра азуа.

иара убас арт азинкөеи ахақөитрақөеи еицеињшны зегь рзы аилкаареи, рхы иадырцаз абри аус анагзареи ацак ду шрымоу хшысзышьтра азуа

Ассамблеиа Хада

ирыланаҳәоит ауасытәысса изинқөа Зегьеицырзеипьшу Адекларациа, ажәларқәеи аҳәынтҳаррақәеи зегьы зынагҳара реазыршөо хықәкык аҳасабала иахәапьшны, дарбанзаалак аҳаси, аилазаара иарбан хутазаалактъы абри Адекларациа рхы иархәаны, ацарадырра алардәара амсала абарт азинқәеи аҳақәитрақәеи ҳатыр рықәцара иацхраауа, еиуеипьшым амилаттәи, жәларбжьаратәи апрогрессивтә усҳкқәа рынагҳарала, иахьабалк, Еиду Амилатҳәа Реиҳкаара иалахәу аҳәынтҳаррақәа рыкнеипьш, урт рнапацака икоу атәылақәа ирықәнҳо ажәларқәагьы еицырзеипьшны ирыдыркыларц, иагынарыгҳаларц азы.

Ахәҭаҷ 1

Дарбанзаалак ауасы дшоуп ихы дақөитны. Ауаа зегь зинлеи патулеи еикароуп. Урт ирымоуп ахшыси аламыси, дара дарагь аешьеи аешьеи реицы еизыказароуп.

Ахутач 2

Дарбанзаалак ауасы абри Адекларациа ирыланаҳәо азинқәеи ахақәиҭрақәеи зегь имазароуп, милатлеи, хацалеи ҧҳәыслеи, бызшәалеи, хылцшьтралеи, динлеи, маллеи, мацуралеи, нхарта тыҧлеи дунеихәаҧшышьалеи, цәаҧшшәахәылеи дызцазкуазаалак.

Иара убас дахыықөнхо атәыла аполитикатә, азинтә, ма Адунеижәларбжыаратәи астатус зеиҧшразаалак, уи атәыла хыыҧшымзаргь, ма ахатә напхгара амамкуа азәыр инапацака иказагь, мамзаргыы дачакала ахақәитра наза амамзаргыы.

Ахатач 3

Дарбанзаалак ауасы апъстазаареи, ахақөитреи, хатала азә диламкыысуа аказаареи рзин имоуп.

Ахәтач 4

Дарбанзаалак ауасы атәра дтаргыламзароуп, ма акгьы дақәитымкәа еазә инапацака дыкамзароуп; атәреи атәытииреи зеиуахк рылазаалагы рзин ыкам.

Ахәтач 5

Дарбанзаалак ауасы ирхәацәарара, иргәакра, иаҳатыр аларкәра, иакәым иақәыршәара залшом.

Ахәтач 6

Дарбанзаалак ауасы, төылас дахыйказаалакгы азин имоуп иара изинхатара азхарцаларц.

Ахәтач 7

Азакәан ақақызы ауаа зегь еикароуп, насгыы еилых камцакәа азин рымоуп азакәан еикараны иахьчаларц. Дарбанзалак ауасы изинқәа реилагара, ма игәы иатахымкәа зинеилагарак иалархәра азакәан иалнамыршозароуп.

Ахәтач 8

Дарбанзаалак ауасы аконституциа ма азакөан иртаз ихадароу изинкөа анааилагаха азин имоуп иашьашөалоу амчхара змоу амилаттө усдбартала изинкөа реиташьакөыргылара.

Ахәтач 9

Дарбанзаалак ауасы хахәатәыла ирбаандастәра, иаанкылара, мамзаргьы иқәцара калом.

Ахәтач 10

Дарбанзаалак ауасы, иара изинкөеи уалс идуи еилкаахарцаз, насгыы иара идырцоз ашьауқатә аара цацқәыс иамоу ашьақәыргылараз азин имоуп зегыы рзы икоу аикарара ихы иархәаны иус аартны, иашала, ихьықшым аусзбара иазбартә акацара.

Ахәтач 11

Дарбанзаалак, ацөгьара каицеит ҳәа ахара здырцаз ауасы, азин имоуп аара змам ҳәа дыҧҳьаӡазарц, иду аара азакөанмса инаҳөыршәаны, иаарту усʒбарала еилырганы ишьаҳөыргылахаанза. Аара здырцо изаҧдахароуп закөанла ихы ихьчартә еиҧш аҳагылазаашьаҳәа.

Дарбанзаалак ауасы заа икаицахьаз ирахым уск ма иуалгышьа ахыынеимыгдаз азы аус датаны икөзбара калом, аара зхаидырцо аус инапы аналакыз амилаттө закоан ма адунеижоларбжьаратои азин ас еигыш икоу аус цогьоураны иамгыхьазозтгыы. Насгыы еиха еицооу хыырхура дузаконршоом, ацогьара аниуаз аамтаз хыырхушьас иказ аамчыдрахаз.

Ахәтач 12

Дарбанзаалак ауасы ихатәи итаацәаратә ҧстазаареи хахәатәыла, азакәан иацанамкуа аҧырхагахара азәгьы азин имам, иара убасгьы инхарта тыҧи, шәкәыла-быҕышәыла имоу аимадарақәа рымазеи, ихьз-иҧшеи иаҳатыри кьыс рықәым. Дызустзаалак абас еиҧш ианиҧырхагаха ма ианилакьыс аамтаз азакәан дахьчароуп.

Ахәтач 13

Дарбанзаалак ауасы хәынтқаррас дахыыказаалакгыз дахцо-дахьаауеи, иахьааитаххалак итыз-тың алхреи дрықәитуп.

Дарбанзаалак ауасы иарбан тәылазаалакгы, иара итәылагь убрахь иналацан далцны ацареи иҧсадгьылахь ахынхәреи рзин имоуп.

Ахәтач 14

Дарбанзаалак ауасы иара итәылас дыксацалан дрымазар, азин имоуп даса тәым тәылак асы ахыцәахырта ақшаара.

Ари азин хархаара амоуроуп, аполитиката цакы змоу ацагьоура акаымкаа ус даса цагьоурак иуызар, мамзаргыы Еиду Амилатқаа Реифкара ахықакаеи апринципқаеи ирфагыло уск иадхаалазар.

Ахәтач 15

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп атэылауас хэа ахьз аиура

Дарбанзаалак ауасы хахәатәыла итәылауасра ма итәылауасра аңсахразы имоу азин иалхәдаара калом.

Ахәтач 16

Зықара назоу арқарацаеи ахаса хәчқаеи цаақшшахаыла, милатла ма динхацарала хаа ққра камцакуа атаацаара алалара азин рымоуп. Урт атаацаара ианалало аамтазгы, таацааракны ианеицынхогы, мамзаргы еилыцуазар азаи зинла еикароуп.

Атаацәара алаларазы ашәкәтағалара калоит атаацәара иалало роыцьагыы иртахны, еиқәшахатны еибагозар.

Атаацөара ҧсабаратөла ауажөларратө еилазаара гөцөс иамоуп, убри акынтө аилазаарагь ахөынткаррагь атаацөара рыхьчозароуп.

Ахәтач 17

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп амазара ихала ма саџьоукы дрылахэны ҧшэымара азиуа дыказарц.

Азэымзар азэгьы хахэатэыла имазара имхра калом.

Ахәтач 18

Дарбанзаалак ауасы ихөыцреи, иламыси, идинхацареи дрықөитны аказаара азин имоуп; ари азинахь иацанакуеит ауасы идинхацареи идунеихөапшышьеи рыпусахра ақөитра ахьилшо, азин имоуп иара убасгы идини идунеихөапшышьеи рымац иулар ихала, ма егыырт ауаа дрылахәны, иаартны, мамзаргы хаз чыдала, еиуеипшым анцөахацара иацу аритуалтә цасқәеи аусхкқәеи рынагдара.

Ахәтач 19

Дарбанзаалак ауасы иара идунеихәаҧшышьа дақәитуп, насгьы ишитахыу уи аарҧшра азин имоуп; ари азин иацанакуа-досу иара идунеихәаҧшышьа тымкрыда дықәныкәалар илшоит, иара убасгьы дарбанзаалак аҳәынтқарратә ҳәаақәа днырымкыло, ишааитаххалак, еиуеиҧшым адыррақәеи аидеақәеи рытышаареи, риуреи, иара излаиманшәалоу амсақәа рыла ауаа рылартрареи илшоит ҳәа ауп.

Ахәтач 20

Дарбанзаалак ауасы атынчрате еизаракееи ахеидкылакееи ахрылархера азин имоуп.

Азәымзар азәгьы мчыла џьара хеидкылак иалацара калом.

Ахатач 21

Дарбанзаалак ауасы ихөынткарра напхгара атара ихы алаирхөыр илшоит хатала, мамзаргьы эхы иакөиту алхрала иалхыу ахатарнакцөа рыла.

Дарбанзаалак ауасы егьырт зегь решүш азин имоуп ихөынткаррақ амацуратып, аанкылара

Ажәлар ргәаҳәара акәҳароуп аиҳабыра рымчра шьаҳас иаиуа4 урҳ ргәаҳәара зныҧшуа аамҳа-аамҳала, насгьы еилагарада имааҧгоу алҳраҳәа роуп. Алҳраҳәа мааҧысуазароуп зегьы еицырзеиҧшу, еиkароу алҳраҳә зинтә шьаҳа инаҳәыршәаны, маҳа бжыыҳирала мамзаргьы ауасы иҳы даҳәиҳны ибжьы аҳира илзыршо даҳа маҳҙак азыҧшааны.

Ахәтач 22

Дарбанзаалак ауаажөларратө еилазаара иалахөу ауасы ауаажөларратө маншөалара имазарц азы, иара убас иахатыр аламыркөреи, ихатара ұиара аиуларци рзы ихы иаирхөарц илшоит аекономикеи ауаажөларреи акульутреи рганахь ала имоу азинқөа, амилаттө ұазышөарақөеи адунеижөларбжьаратөи аицхыраарақөеи рыбзоурала иарбан хөыңтқарразаалак ашьақөгылашьеи абеиарақөа иамои зеиқшроу инақөыршөаны.

Ахәтач 23

Дрбанзаалак ауасы имоуп аџьеи иара иитахыу аусхк алхреи рзин, насгьы изаҧдазароуп иусураз иахәтоу атагылазаашьа бзиақәа, усурада даанымхарцаз дзыхьчаша азингьы имазароуп.

Дарбанзаалак ауасы, изинкөа ркны ҧкрак хөа камцакуа иџьабаа иашьашөалоу аџьаҧса аиура азин имоуп.

Дарбанзаалак аус зуа ауасы иара ихөтоу, насгы изхаша, ихи итаацөареи қөнагала изланыкөигаша иџыабааҧса аиура азин имоуп, зны-зынлагь ҧсыхөа анимам аамтазы асоциалтө цхыраара иоулароуп.

Дарбанзаалак ауасы азаанаттә еидгылақәа рақыдареи, иара интересқәа рыхьчараз азаанаттә еидгылақәа ралахәхареи азин имоуп.

Ахәтач 24

Дарбанзаалк ақсшьареи, иқсшьара аамта иара ишитахыу анқкаареи рзин имоуп, иусура мшы аркьақреи ауалафахаы зхыршааауа изаамтанытаиу ақсшьара мшқаа риуреи азин абрахь иналацаны.

Ахәтач 25

Дарбанзаалак ауасы, ифатә-ижәтә, ишәцатәы, исны-игәара, амедицинатә хылақшреи асоциалтә маншәалареи ухәа зда қызаа имам зегы рганахь ала убри ешқш ақстазаара азин имазароуп иара ихгы итаацаарагь ргәабзиареи рыбзазареи ирыгмыжықуа иныкәигаларц азы, иара убасгы усурада данаанха, ма данычмазсха, ма ааха қәқәа аниоу, данеибаха ма данажә аамтазы, мамзаргы иара ихарамкуа ихы изныкәымго даныкала имазароуп ахныкәгараз ашхыраара азин.

Анацәеи ахәычқәеи ичыдоу ахылақшреи ацхыраареи рзин рымоуп. Дарбан хәычызаалақгы, ақаацәарақы диизаргы, днашқазаргы социалла дыхьчазароуп.

Ахәтач 26

Дарбанзаалак ауасы ацара азин имоуп. Ацара аиура, алагамтатәи абжьаратәи ирыдамхаргы, хәыда-сада иказароуп. Алагамтатә цара зда пъсыхәа ыкам акакәзароуп. Атехникатә, ма апрофессионалтә цара изтаххалак зегы ироуртә атагылазаашы ыказароуп. Иреихау ацарагы, досу илшара зеипьшроу ала, икәманшәалахо зеипьшроу еипьш изтаххалак зегы аиура азин рымазароуп.

Ацара ауасы ихатара иназаны аşиара иацхраауазароуп, иара убасгыы ауасы изинкәеи ихадароу ихакәитрақәеи рышка икоу ахатырқәцара шьтнахуазароуп. Ацара адунеи ажәларқәа зегь рыбжьареи, цәаҧшшәахәылеи, хылцшытралеи динхацаралеи еихшоу ауаа ргәҧқәа рыбжьареи аилибакаареи, анеибачҳареи, аисызареи ирыцҳраауазароуп, насгыы Еидцоу Амилаткәа Реиҙкаара атынчра арҕәҕәаразы имсаҧнаго аусура иацҳраауазароуп.

Атаацөа рхөычкөа рыкөра мачнац азин рымоуп рхөычкөа рзы еиңьуп хөа цара хкыс ирыпухьа3о алхра.

Ахәтач 27

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп акультуратә пъстазаара иара ишитахыу алахәхара, аказара гәахәара инато акацара, ацарадырратә прогресс асалархәра, насгы уи уасы инато абеиарақа рхархәара.

Дарбанзаалак анаукатә, алитературатә, ма асахьаркыратә усумтақәа ақызцаз иусумтақәа рганахь ала имоу ауасышәаратәи аматериалтәи интересқәа рыхьчара азин имоуп .

Ахәтач 28

Дарбанзаалак ауасы абри Адекларациақ зызбахә ҳәоу азинқәеи ахақәитрақәеи инагзаны аҧстазаарақы алардәара алзыршаша ауаажәларратәи адунеижәларбжьаратәи еиқкаашьақәа рзин имоуп.

Ахәтач 29

Дарбанзаалак ауасы аилазаара ақаңұхьа идуп еиуеиңшым ауалқаа. Убри аилазаара асныңкоуп иара ихатарагыы инагданы ңымкрыда иахьқиауа.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагʒараан ауасы діңызкуа хәа акгыы ыкамзароуп, егырт ауаа рзинқәеи рхақәитрақәеи иахәтоу ахатырқәдара роурц азы, насгыы ауасышәара дідак ахасабала хра зланы иқәнаргыло азцаатәқәа рынагаразы, адемократиатә еилазаарақ ауаажәларратә еиқкаара ашыақәыргылареи азеиңш мышхәабзазареи рзы азакәан ишыақәнаргыло қърақәак рыда.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагʒара Еидцоу Амилатқәа Реиşкаара ахықәкқәеи апринципқәеи ирұамгылозароуп.

Ахәтач 30

Абри Адекларациа_ў иану иарбан хэтачзаалакгыы хаз игоу хэынткаррак, ма гэцык ауаа, мамзаргыы хатала азэы абрака зызбахэ хэоу азинкэеи ахакэитрак, ей рацыхраз аускэа рымсацьгара азин инатоушэа аилкаара иашам.